

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

16.5.2016

Valtiovarainministeriön
vero-osasto

Viite / Diaarinumero
VM/743/00.00.05/2016
A29/00 00 01/2016

Verohallinto esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä liikennekaareksi ja eräksi siihen liittyviksi laiksi seuraavaa.

Esityksen sisältö ja tarkoitus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan liikennekaari -nimisen lain säätämistä. Esityksen mukaan liikennekaari yhdistäisi ja uudistaisi henkilöliikennettä ja tavaraliikennettä koskevat säännökset. Esityksen tarkoituksena olisi luoda edellytykset teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönotolle liikennesektorilla.

Esityksellä kumottaisiin taksiliikennelaki, joukkoliikennelaki, laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä ja laki taksinkuljettajien ammattipätevyydestä. Lisäksi muutettaisiin mm. ajoneuvolakia ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia.

Esityksen mukaan kysymyksessä on ensimmäinen osa kolmessa vaiheessa toteutettavaa kaikkia liikennemuotoja koskevaa liikennemarkkinoiden sääntelyn kokonaisuudistusta. Muutokset kohdistuvat ensimmäisessä vaiheessa pääosin tieliikenteen sääntelyyn. Esityksen mukaan tieliikenteen palveluiden tarjoamista koskevaa sääntelyä kevennettäisiin taloudellisen toiminnallisuuden lisäämiseksi ja samalla vähennettäisiin toimijoiden hallinnollista taakkaa.

Lain tavoitteena on myös mahdollistaa uudenlaiset palvelut ja edistää jakamistalouden toimintamallien hyödyntämistä sekä toimijoiden alalletulokynnyksen madaltamista. Alalletulokynnyksen alentamiseksi laissa esitetään jakoa ammattimaiseen ja ei-ammattimaiseen toimintaan. Ei-ammattimainen toiminta tapahtuisi lakiesityksen mukaan viranomaisvalvonnan ulkopuolella.

Esityksen vaikutus Verohallinnon toimintaan

Esitysluonnokseen ei sisälly nykyisiin voimassaoleviin verolakeihin sisältyviä muutosesityksiä. Lain perustelujen mukaan esityksessä tarkoitettua toimintaa harjoittaviin ei -ammattimaisiin ja ammattimaisiin kuljetustoimintaa harjoittaviin toimijoihin sovellettaisiin voimassa olevia verolainsäätöjä. Esityksen perusteluihin on kirjattu myös pääosin Verohallinnon vuonna 2015 esittämä kannanotto koskien joukkoistetun henkilökuljetustoiminnan verotusta (Dnro A107/200/2015).

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Vääksyntie 4
Helsinki

www.vero.fi
020 612 000
faksi 020 612 3595
VEROH 6818/w 1.2004

Vaikka lausunnolla olevassa esityksessä ei esitetä varsinaisia muutoksia verolainsäädäntöön, esityksellä on kuitenkin vaikutusta Verohallinnon toimintaan johtuen esityksessä esitetyllä tavalla lisääntyvästä liikennetoiminnan harjoittajien määrästä ja ei-ammattimaisena harjoitetusta toiminnasta suoritettavien korvausten ilmoittamisen valvonnasta. Lisähaastetta Verohallinnolle toisi verovalvontaa varten tarvittavien tietojen saanti uusista alalle tulevista ei-ammattimaisen toiminnan harjoittajista.

Esitykseen sisältyvä viranomaisvalvonnan ulkopuolelle jääväksi esitetty ei-ammattimaisen toiminnan harjoittaminen mahdollistaa harmaan talouden toiminnan riskin lisääntymisen. Haastetta Verohallinnon verovalvonnalle asettaa myös esitykseen sisältyvä ei-ammattimaiselle kuljetustoiminnalle asetettava euromääräinen liikevaihtoraja ja sen seuranta. Se, että esityksessä euromääräisen liikevaihtorajan seurantavelvollisuus on asetettu kuljetuspalvelujen välittäjälle, ei voida pitää riittävänä Verohallinnon tehtävien asianmukaisen hoitamisen näkökulmasta.

Lakiesityksen perusteluissa on viitattu Verohallinnon tiedonsaantia koskevaan verotusmenettelystä annetun lain 15 §: ään, jossa säädetään sivullisen yleisestä tiedonantovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista. Verotusmenettelystä annetun lain mukaan tiedot on toimitettava Verohallinnolle, vaikka suoritus olisi maksettu ennakonpidätystä toimittamatta, taikka suoritus olisi maksettu tai välitetty rajoitetusti verovelvolliselle taikka kyseinen tulo olisi saajalleen verosta vapaa.

Verotusmenettelystä annetussa laissa Verohallinnolle on myös annettu valtuus antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta tai rajoittaa tiedonantovelvollisuutta. Verohallinto antaa vuosittain päätöksen yleisestä tiedonantovelvollisuudesta.

Verohallinnon tiedonsaantisäännösten osalta voidaan todeta, että digitaaliseen maksamiseen liittyy Verohallinnon toiminnan kannalta myös haasteita, jos maksunsaajana on Suomessa rekisteröimättömiä ulkomaisia yhtiöitä.

Viittaukset verolainsäädäntöön

Liikennekaaren 1 luvussa säädetään lain soveltamisalasta määrittelemällä ammattimainen ja ei-ammattimainen toiminta. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan molemmissa ammattimaisessa ja ei-ammattimaisessa toiminnoissa on noudatettava verolainsäädännön verovelvolliselle asettamia velvoitteita.

Esityksen mukaan kuljetustoiminta ei enää vaatisi lupaa, jos luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön kuljetustoiminnasta saadut korvaukset edeltävän 12 kuukauden aikana alittavat kokonaisuudessaan 10 000 euroa. Esityksen mukaan kuljetuspalvelun välittäjälle säädettäisiin eurorajan seurantavelvollisuus.

Esityksen perusteluissa viitataan myös tuloverolain 29 § säännöksen sisältöön, jonka mukaan veronalaista tuloa ovat laissa säädetyin rajoituksin kaikki verovelvollisen

rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Lakiesityksen mukaan luonnollisen henkilön ilman liikennöintilupaa harjoittama henkilökuljetustoiminnasta saama tulo olisi siten verolainsäädännön mukaan veronalaista tuloverolain 61 §:ssä tarkoitettua ansiotuloa. Säännöksen mukaan ei-ammattimaista toimintaa harjoittava luonnollinen henkilö olisi siten velvollinen ilmoittamaan saamansa tulot veroilmoituksellaan.

Arvonlisäverolain 85a §:n mukaan henkilökuljetustoiminta on arvonlisäverollista 10 prosentin verokannan alaista toimintaa. Kuljettajan, jonka liikevaihtoraja ylittää tilikaudessa 10 000 euroa, on ilmoittauduttava arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Todettakoon myös, että voimassa olevan arvonlisäverolain mukaan liiketoimintaa harjoittava verovelvollinen voi hakeutua arvonlisäverolain mukaan arvonlisäverovelvollisten rekisteriin myös liikevaihtorajan alittaessa 10 000 euron.

Esityksessä on viitattu myös tuloverolaissa säädettyyn kotitalousvähennykseen, jonka yhteys lakiesityksessä jää epäselväksi, sillä kuljetuspalvelut eivät ole palveluita, joista verovelvollisella olisi oikeus saada kotitalousvähennystä.

Harmaan talouden torjunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 pitää sisällään tavoitteen, jonka mukaan harmaan talouden torjuntaa tehostetaan kehittämällä verotustoimintoja, tehostamalla valvontaa ja parantamalla yhteistyötä viranomaisten välillä. Toimenpide-ehdotuksina on mainittu muun muassa viranomaistiedon käytettävyyden lisääminen velvoitteidenhoitoselvityksiin liittyvällä viranomaistieto-palvelurajapintahankkeella ja viranomaisten välisen yhteistyön kehittäminen edelleen.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 28.4.2016 harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi 2016–2020 yksi päätavoitteista on harmaata taloutta ja talousrikoksia torjuvien viranomaisten toiminnan vaikuttavuuden lisääminen muun muassa viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa kehittämällä. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan mukaan tietojenvaihdon esteiden ja rajoitteiden poistaminen on kustannustehokas tapa tehostaa harmaan talouden torjuntaa.

Periaatepäätöksen mukaisesti viranomaisten välinen tietojenvaihdon tehokkuus edellyttää toimivia viranomaisrekistereitä. Tästä syystä myös ei-ammattimaisille tavara-, henkilö- ja taksiliikennetoiminnan harjoittajille olisi nykyisestä lupamenettelystä luovuttaessa tarkoituksenmukaista säätää rekisteröintivelvollisuus julkiseen kyseisiin toimijoita varten erityisesti perustettavaan uuteen rekisteriin.

Ei-ammattimaisista toimijoista koostuva erillinen rekisteri tukisi valtioneuvoston harmaan talouden torjunnan strategiassakin asetettuja tavoitteita. Rekisteröintivelvollisuus tukisi myös Verohallinnon mahdollisuuksia kohdentaa tälle asiakasryhmälle suunnattua neuvontaa ja suorittaa asianmukaiset verovalvontatoimenpiteet. Mikäli harjoitettava toiminta johtaa velvoitteiden laiminlyöntiin, rekisteröity voitaisiin verovelvoitteiden ja muiden julkisten velvoitteiden laiminlyönnin johdosta tarvittaessa poistaa rekisteristä.

Ei-ammattimaisista toimijoista perustettava erillinen rekisteri tukisi myös valtioneuvoston harmaan talouden torjunnan strategiassa asetettuja tavoitteita.

Rekisteröintivelvollisuus ei aiheuttaisi ei-ammattimaisesti toimiville lupamenettelyn kaltaista byrokratiaa vaan helpottaisi tehokkaasti viranomaisten tiedonsaantia ei-ammattimaisesti verollista toimintaa harjoittavista verovelvollisista.

Eri viranomaisrekistereissä olevien yritysten sekä uusien rekisteröintiharkintaan tulevien yritysten valvonnalliset riskit liittyvät erityisesti rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksupuutteisiin. Tästä syystä yritysten verovelkojen kuin muidenkin yrityksen taloudellista asemaa koskevien tietojen kartoittaminen on olennainen osa harmaan talouden ennaltaehkäisevää torjuntaa.

Verohallinnon näkemyksen mukaan kuljetusalalle tulevien uusien erilaisten toimijoiden ennakoiva ohjaus ja verovalvonta tulisi voida suorittaa myös esityksen mukaisissa ei-ammattimaisessa toiminnassa mahdollisimman tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Tämän johdosta Verohallinnon tulee saada tieto uusista toimijoista, mikä tapahtuisi parhaiten edellä esitetyn rekisteröintivelvollisuuden asettamisella. Myöskin lakiesityksen perusteluihin on viitattu viranomaisvalvonnan tärkeyteen laissa säädetyllä toimialalla, vaikka esityksestä onkin jäänyt puuttumaan asianmukaiset muun muassa uusiin toimijoihin kohdistuvat viranomaisvalvontaa helpottavat ja tukevat säännökset.

Lopuksi

Edellä esitetyn perusteella Verohallinto esittää harkittavaksi, että myös ei-ammattimaisen tavara-, henkilö- ja taksiliikennetoiminnan harjoittajat saatettaisiin lakiesitykseen sisällyttävällä säännöksellä kevyemmän viranomaisvalvonnan piiriin säätämällä näille toimijoille rekisteröintivelvollisuus kyseisiä toimijoita varten perustettavaan uuteen julkiseen erityisrekisteriin.

Ei-ammattimaista tavara-, henkilö- tai taksiliikennetoimintaa harjoittavia yrityksiä koskevaa sääntelyyn olisi asianmukaista lisätä myös rekisterimerkinnän säilyttämistä edellyttävä velvoite hoitaa veroihin, eläke-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksuihin tai tullin perimiin maksuihin liittyvät rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuutensa. Edellytys olisi harkinnanvarainen siten, että rekisteröintejä hoitava viranomainen voisi harkita laiminlyönnin merkityksen mahdollisen rekisteröintimerkinnän kannalta. Näin ollen esimerkiksi toimintaan nähden vähäinen laiminlyönti ei voisi olla rekisteröintimerkinnän poistamisen perusteena.

Verohallinto esittää toissijaisesti harkittavaksi jakamistalouden piiriin kuuluvien korvausten verotuksen ja verovalvonnan yksinkertaistamista säätämällä maksettaville korvauksille lähdeverotyypinen verotus ja menettely, jolloin vero suoritettaisiin Verohallinnolle välittömästi maksun yhteydessä. Verohallinto voisi tällöin suunnata käytettävissä olevat verovalvontaresurssinsa nykyistä paremmin.

Pääjohtaja

Pekka Ruuhonen

Johtava asiantuntija

Marja-Liisa Rantanen